

TA'LIM TIZIMIDA AXBOROT VOSITALARIDAN FOYDALANISH ULARNI TAHLIL QILISH.

¹Olimjonov Shaxzodbek Shuxratbek o'g'li

Axborot texnologiyalari va kompyuter injenerligi fakulteti bitiruvchisi

²Abdugufurov Shohjaxon Muxammadqobul o'g'li

Tabiiy Fanlar Fakulteti talabasi

¹⁻²Andijon Davlat Universiteti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7161545>

ARTICLE INFO

Received: 25th September 2022

Accepted: 27th September 2022

Online: 01st October 2022

KEY WORDS

Ta'lim dasturlari , Elektron darslik, Multimedia, axborot-kommunikatsiya, Kompyuter.

ABSTRACT

Hozirgi kunga kelib ta'limda axborot vositalarining turlaridan foydalanishda juda ham ko'plab turlardan foydalanilmoqda bularga misol qilib turli xil ta'lim dasturlari, elektron darsliklar, internet va yana ko'plab dasturlarni keltirishimiz mumkin. Ushbu maqolada ta'lim tizimida axborot vositalaridan foydalanish ularni tahlil qilish haqida ba'tafsil yoritilgan.

Kirish. Ta'limda axborot vositalarining turlaridan foydalanishda ko'pincha amalda qo'llaniladigan o'quv dasturlari.

Ta'lim dasturlari - Bu o'quvchilar mustaqil ravishda materialni o'rganishda foydalanadigan o'quv qo'llanma. O'quv dasturlari sizga o'quv faoliyatini tartibga solish va assimilyatsiya qilingan materiallarning sifatini oshirishga imkon beradi. Ishlab chiqilgan o'quv dasturlari o'quv dasturiga asoslanib, ularning mazmuniga qo'yiladigan barcha talablarga javob berishi kerak. Ushbu turdagi dastur talabalar dunyoqarashini kengaytirish, yangi materiallar bilan tanishish uchun ishlatiladi.

Asosiy qism. Elektron darslik - bu mavzu bo'yicha didaktik va metodik materiallarga asoslangan o'quv tizimi. Elektron darslik materialni mustaqil o'rganish uchun ham, ma'ruza materiallari taqdimoti uchun ham asosdir.

Elektron darslik o'quv dasturida keltirilgan barcha mavzularni o'z ichiga oladi.

Shuningdek, talaba, talaba o'z bilimlarini sinovdan o'tkazishi va mustahkamlashi mumkin bo'lgan blok mavjud. Ushbu turdagi darslikning asosiy ustunligi materialning grafik ko'rinishi va giperhavolalar, ya'ni. o'quv materialining boshqa materiallarga aloqasi bor.

Multimedia elektron darslikning yana bir afzalliklaridan biridir. Ovozli fayllar, animatsion chizmalar, videolardan foydalanish materialni o'zlashtirish sifatini yaxshilashi mumkin.

Internet - Har qanday fayllarga kirish uchun dunyo bo'ylab tizim. Internet orqali talaba uni qiziqtirgan savolga barcha kerakli ma'lumotlarni topishi mumkin. Internetning afzalliklari - qaerda bo'lishingizdan qat'i nazar, har qanday ma'lumotni topish imkoniyati.

Masofaviy ta'lim - o'qituvchining o'quv jarayonining barcha tarkibiy qismlarini ko'rsatadigan masofadan turib talabalar bilan ishlashi. Masofaviy ta'lim talabalarga

zarur bilimlarni masofadan turib asosiy o'quv joyidan olish imkoniyatini beradi.

Ta'lim tizimida axborot texnologiyalarining amaliy qo'llanilishi bizni o'quv jarayoniga har xil ko'z bilan qarashga majbur qiladi. Shu sababli, axborot texnologiyalari tizimini barcha bosqichlarda ta'lim sifatini oshirishning yangi jarayoni sifatida ko'rib chiqish kerak. Yangi elektron pochta texnologiyalari tufayli Skype sizga o'qituvchi bilan masofadan turib suhbat o'tkazishga imkon beradi. Ta'limda yangi texnologiyalarni qo'llash orqali talabalar o'rtasida ma'lumot almashish imkoniyati kengaymoqda. Zamonaviy o'qituvchi kompyuter vositalaridan foydalanish bo'yicha barcha ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

Ba'zan kompyuter modellashtirishdan foydalangan holda zamonaviy axborot texnologiyalari ta'limning barcha sohalarida o'qitish imkoniyatlarini oshiradi. Bugungi kunda, ma'lumot jamiyat rivojining strategik manbaiga aylanganda, zamonaviy ta'lim uzluksiz jarayon ekanligi ayon bo'ladi. Shu sababli, hozirgi paytda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan o'quv jarayonini tashkil etish zarurati yuzaga kelmoqda, bu erda elektron vositalar axborot manbai sifatida tobora ko'proq foydalanilmoqda.

Rossiya ta'limini modernizatsiya qilish kontseptsiyasida aytilishicha: "Hozirgi bosqichda ta'lim siyosatining birinchi vazifasi ta'limning zamonaviy sifatiga, uning shaxs, jamiyat va davlatning tegishli va kelajakdagi ehtiyojlariga mos kelishiga erishishdir." Shu bilan birga, modernizatsiya qilishning asosiy vazifalaridan biri maktab ta'limining yangi zamonaviy sifatiga erishishdir. Ta'limni axborotlashtirish maktabning ikkita asosiy

vazifasini hal qilishga yordam berishi kerak: barchaga ta'lim va hamma uchun yangi sifat.

Darslarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (bundan buyon matnda AKT) foydalanish o'quvchilarni atrofda dunyoning axborot oqimlarini boshqarish, axborot bilan ishlashning amaliy usullarini o'zlashtirish va zamonaviy texnik vositalardan foydalangan holda ma'lumot almashish qobiliyatini rivojlantirishga imkon beradi. Darslarda AKTdan foydalanish sizga tushunarli-tasvirli o'qitish usulidan faol usulga o'tishga imkon beradi, bunda bola o'quv faoliyatining faol predmetiga aylanadi. Bu talabalar tomonidan bilimlarni ongli ravishda egallashga yordam beradi. Boshlang'ich maktabda AKTdan foydalanish sizga quyidagilarga imkon beradi: Talabalarning bilim faolligini kuchaytirish;

Darslarni yuqori estetik darajada o'tkazish (musiqa, animatsiya);

Ko'p darajali vazifalarni ishlatib, o'quvchiga individual yondash.

Zamonaviy bola elektron madaniyat dunyosida yashaydi. Axborot madaniyatida o'qituvchining o'rni ham o'zgarib bormoqda - u axborot oqimining muvofiqlashtiruvchisi bo'lishi kerak. Binobarin, o'qituvchi bola bilan bir xil tilda gaplashishi uchun zamonaviy usullarni va yangi ta'lim texnologiyalarini o'zlashtirishi kerak.

Shunday qilib, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini tashkil etish zarurati paydo bo'ldi.

Darslardagi interfaollik o'zaro tushunishga, o'zaro ta'sirga, har bir talaba uchun umumiy, ammo muhim bo'lgan masalalarni birgalikda hal qilishga olib keladigan interfaol suhbatni amalga oshirishga imkon beradi. Natijada, ular tanqidiy fikrlay olishlari, vaziyatlarni va tegishli

ma'lumotlarni tahlil qilish asosida murakkab muammolarni hal qilishlari, alternativ fikrlarni hisobga olishlari, asoslangan qarorlar qabul qilishlari va munozaralarda ishtirok etishlari mumkin.

Ta'lim tizimini axborotlashtirish - bu cheksiz ma'lumotlarga ega bo'lgan jamiyatda yashashga majbur bo'lgan o'quvchilarni tayyorlashning mazmuni, usullari va tashkiliy shakllarini o'zgartirishning uzoq va qiyin jarayoni.

Kompyuter texnologiyasini yaxshi bilgan bitiruvchilarni tayyorlash muammosi fan va texnologiyalarning yuqori sur'atlar bilan rivojlanishi va rivojlanishi bilan bog'liq holda ayniqsa muhim ahamiyat kasb etmoqda. Atrof-muhitda tez yura oladigan, mustaqil fikrlay oladigan va stereotiplardan xoli bo'lgan odamlar uchun jamiyat ehtiyojlari.

Maktab ta'limining hozirgi rivojlanish bosqichida raqamli ta'lim resurslari darslarida (EOR) ommaviy qo'llanilishi katta ahamiyatga ega. Maktab atrof-muhitni tezda o'zgartira oladigan va mustaqil ravishda o'ylaydigan bilimli odamlarni tayyorlashi kerak. Markazni o'quv yurtlarida joriy etish va undan foydalanish endi muammo emas, muammo bosqichma-bosqich hal qilinmoqda: sinf xonalarini kompyuter texnikasi bilan jihozlash va uning imkoniyatlaridan darsda foydalanish bugungi maktabning majburiy, ajralmas atributiga aylanmoqda.

SDGlar ularni o'rganishga qo'shimcha qiziqishni uyg'otishi, fanlararo aloqalarni mustahkamlashi va bolalarda olingan bilimlarni tizimli idrokini, dunyoning ajralmas manzarasini shakllantirishi kerak. Maktabda raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish ta'limning dastlabki bosqichlarida ko'pchilik o'quvchilarga o'quv materiallarini passiv idrok etishdan

bilimlarni faol va ongli ravishda egallashga o'tishni ta'minlaydi.

O'quv jarayoniga axborot texnologiyalarini joriy etish turli xil axborot manbalariga kirishni ta'minlaydi va o'quv tarkibini boyitishga hissa qo'shadi, unga mantiqiy va qidiruv xarakterini beradi, shuningdek talabalarning bilim qiziqishini faollashtirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, aqliy faoliyatini rag'batlantirish usullari va vositalarini topish muammolarini hal qiladi. Kompyuter vositalaridan foydalangan holda o'quv jarayonining o'ziga xos xususiyati shundaki, talaba o'zining individual qobiliyatlari va qiziqishlariga asoslanib, bilish jarayonini quradigan faoliyat markaziga aylanadi. O'qituvchi va talaba o'rtasida "mavzu-subyektiv" munosabatlar rivojlanadi. O'qituvchi ko'pincha yordamchi, maslahatchi sifatida ishlaydi, asl topilmalarni rag'batlantiradi, faollik, tashabbuskorlik va mustaqillikni rag'batlantiradi.

Zamonaviy darsni axborot va telekommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanmasdan amalga oshirish mumkin emas. Bu, ayniqsa, axborot texnologiyalari tsiklining elementlari uchun to'g'ri keladi ular dunyoning axborot va yaxlit manzarasini tushunishga yordam beradi. Ta'lim sohasida kompyuterlardan foydalanish sizga o'qitishning mazmunini, usullarini va tashkiliy shakllarini sifat jihatidan o'zgartirishga imkon beradi, bu esa o'z navbatida o'quv jarayonini maksimal darajada intensivlashtirish va individuallashtirish uchun haqiqiy shart-sharoitlarni yaratadi. Kompyuter nafaqat o'quv jarayonida axborot uzatish tezlashtiruvchisi bo'libgina qolmay, balki ta'lim sohasida, talabalarning o'quv faoliyatida tubdan yangi imkoniyatlarni ochib beradi.

References:

1. Современные США: Энциклопедический справочник. —М.: Политиздат, 1998.
2. Cambridge Assessment International Education ma'lumotlari.
3. Ўзбекистон Миллий Энциклопедяси - Т: 2005.